

ПРОУЧВАНЕ НА НИВОТО НА ИНФОРМИРАНОСТ НА РОДИТЕЛИ НА ПОДРАСТВАЩИ ОТНОСНО СЕКСУАЛНОТО ЗДРАВЕ

Виолета Алексиева- главен асистент

Филиал Сливен към МУ "Проф. д-р Параскев Стоянов"-Варна

П.к. 8800, гр. Сливен, ул. Генерал Столетов № 30

E-mail: aleksieva_1968@abv.bg

Абстракт

Сексуалното здраве е състояние на физическо, емоционално, психическо и социално благополучие, свързано със сексуалността. То не е просто липсата на болест или дисфункция. Изграждането и укрепването на сексуалното здраве е непрекъснат процес, в който личността активно участва от детството до старостта.

Цел: Да се проучи нивото на информираност на родители на подрастващите относно сексуалното здраве и тяхната подготвеност да разговарят по тези въпроси. Направено е анкетно проучване на 122 родители на деца от 7-12 клас по време на час на класния ръководител в няколко училища в Област Сливен.

Обсъждане и резултати: В настоящото проучване половината от родителите (50,80%) са на мнение, че по-скоро са достатъчно осведомени по въпросите, свързани със сексуалното здраве, но е голям и дялът на тези, които признават, че се чувстват несигурни относно знанията си свързани със сексуалното здраве (49,20%). Според половината от родителите (54,90%) дискутирането по въпроси, свързани със секса с подрастващите е доста трудно, а 9,8% са склонни да комуникират с децата си, но не знаят по какъв начин и как да го направят.

Заклучение: Ролята на родителите е да определят и прилагат правила, както и да следят дейностите извършвани от техните деца, в и извън дома, което може да бъде защитен фактор срещу рисков сексуално поведение.

Откритата комуникация между родителите и техните деца, може да отложи или да забави сексуалната активност сред юношите.

Ключови думи: сексуално здраве, информираност, родители, подрастващи

Въведение

Сексуалното здраве е дефинирано от СЗО през 2002г. и е състояние на физическо, емоционално, психическо и социално благополучие, свързано със сексуалността. То не е просто липсата на болест или дисфункция. [4]

Изграждането и укрепването на сексуалното здраве е непрекъснат процес, в който личността активно участва от детството до старостта. [6]

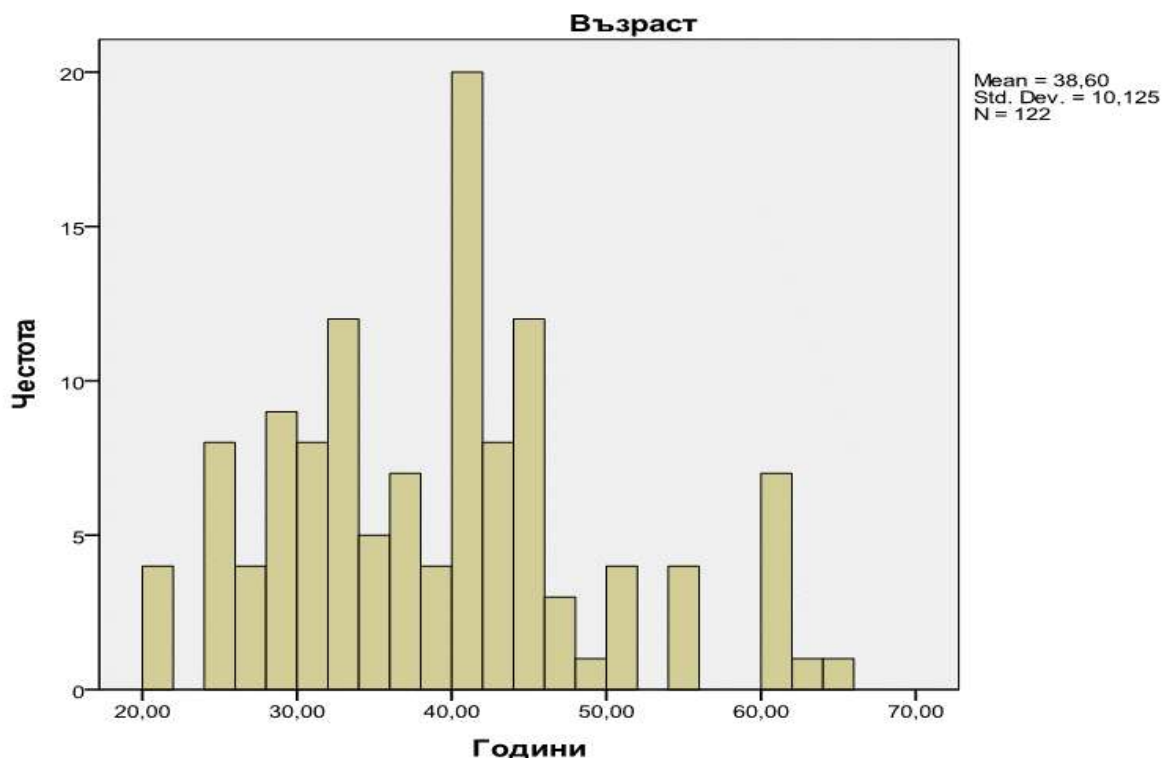
Много са факторите, които могат да минимизират последиците от социално-икономическите неблагоприятия върху поведението на подрастващите. Това са: качеството на комуникацията и връзката с родителите, връстниците и партньорите, стабилността на семейството, наличие на родителско време и надзор, ниво на родителски авторитет и контрол, ценности, убеждения, нагласи, чувство за контрол над живота, мотивация и очаквания, получаването на сексуално образование и достъп до услуги за репродуктивно здраве. [2]

Действията и нагласите на родителите оказват значително влияние върху развитието на подрастващите. Общностните усилия за развитие на младите хора се нуждаят от ангажирането на родители и други значими възрастни. Общността обикновено се определя като място, където живеят хората (например град или квартал). Една общност може да се разглежда и като група хора, които се идентифицират като такива поради споделения опит, ценности, вяра/религия, ориентация, култура или интереси. [3]

Подрастващите се развиват безпроблемно, когато всички сегменти на общността допринасят за тяхното благосъстояние.

Цел: Да се проучи нивото на информираност на родители на подрастващите относно сексуалното здраве и тяхната подготвеност да разговарят по тези въпроси. Направено е анкетно проучване на 122 родители на деца от 7-12 клас по време на час на класния ръководител в няколко училища в Област Сливен.

Средната възраст на анкетираните родители е 40,56 г., като преобладават тези, които са във възрастовия диапазон 40-45 г. (37,00 %) (фиг. 1) .

Фиг. 1. Разпределение на родителите на подрастващите по възраст

Жените са показали по-голяма активност при попълване на въпросника и са по-склонни да говорят по темата сексуално и репродуктивно здраве. В нашето проучване (68,00 %) от респондентите са жени и (32,00 %) мъже. Основната част от изследваните родители са от градовете (69%) и една трета (31%) са посочили, че живеят на село.

От гледна точка на образованието, впечатление прави, че преобладават родителите с висше и средно образование (27,90 %), а тези с начално и основно имат равен относителен дял (по 22,10 %). При търсене на различия по пол на родителите и ниво на образование се приложи по-различен метод на обработка на данните. Групите като цяло са с различна представителност в извадката. Затова се прибегна към рандомизация по случаен принцип. Установи се, че мъжете са с по-ниско образование от жените. Трябва да се отбележи и фактът, че всеки четвърти родител в настоящата родителска извадка е само с начално образование, а 44,20% от тях нямат средно образование. (Фиг. 2).

Фиг. 2. Разпределение на родителите на подрастващите по образование

В настоящото проучване по-голяма част от родителите (63.00 %) са отговорили утвърдително на въпроса „Знаете ли какво включва терминът „сексуално здраве“?“. Установи се, обаче, че във всички нива на образователен ценз има съществени пропуски в знанията по тези въпроси. Половината от родителите (50,80%) са на мнение, че по-скоро са достатъчно осведомени по въпросите, свързани със сексуалното здраве (Фиг. 3).

Фиг. 3. Мнение на родителите относно тяхната осведоменост по въпросите свързани със сексуалното здраве на подрастващите

Голям е и делът на тези, които признават, че се чувстват несигурни относно знанията си свързани със сексуалното здраве (49,20%).

Резултатите показват, че според половината от родителите (54,90%) дискутирането по въпроси, свързани със секса с подрастващите е доста трудно. (9,8%) са склонни да комуникират с децата си, но не знаят по какъв начин и как да го направят. Данните сочат, че само една трета от родители разговарят свободно с децата си по тези теми, а (4%) не са дали никакъв отговор. Според резултатите от анализа можем да приемем, че на родителите им е трудно комуникират с подрастващите по теми свързани със сексуалното здраве, което налага да се предприемат мерки в тази посока (фиг. 4).

Фиг. 4. Мнението на родителите на подрастващите относно обсъждането на теми свързани със секса

Потърсено бе мнението на родителите относно това „Какво трябва да направи добрият родител, ако на детето му предстои да роди/да стане родител преди 18 години?“. Отговорите са ранжирани по следната скала:

1. Степен на точност
2. Степен на конкретност
3. Степен на изчерпателност

Данните показват, че само (6,60%) от анкетираните родители са дали точен и изчерпателен отговор, а (82,8%) от респондентите не са отговорили на въпроса. Това може да е свързано с дисонанса, който анкетираните изпитват относно комуникацията, свързана със сексуалното здраве. От друга страна липсата на отговори би могла да се тълкува като знак за липса на знания в тази област.

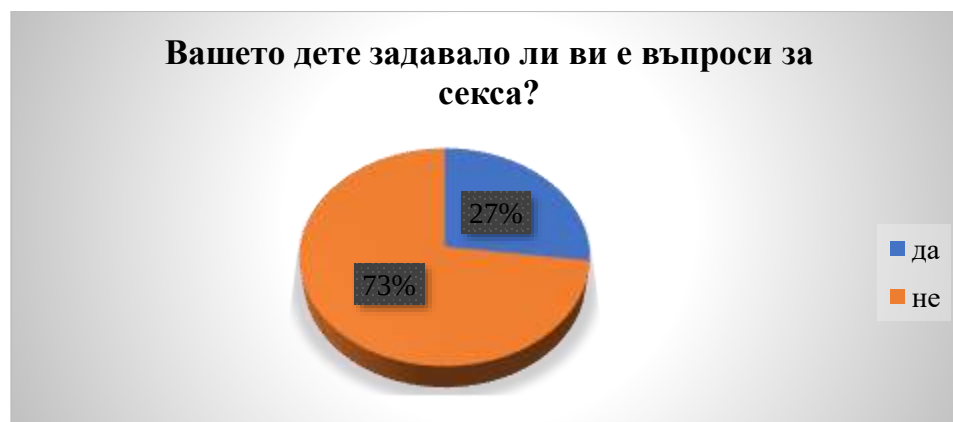
На въпроса “На каква възраст, според Вас, детето би трябва да започне полов живот?”, най-често се посочва възрастта над 18 години (33,60%), следвана от възрастовата граница 15-16 години (27,90%) (фиг. 5).

Фиг. 5. Възраст на която трябва да се започне полов живот според родителите

Не трябва да се пренебрегва фактът, че макар и малко под (7%) има родители, които приемат 13-14 годишната възраст на своите деца като подходяща за започване на полов живот. Относно

въпроса: „Вашето дете задавало ли Ви е въпроси свързани със секса?“, прави впечатление фактът, че (27,00 %) от родителите посочват, че децата им са им задавали подобни въпроси, а (73%) не са се натъквали на подобни теми. Което още веднъж затвърждава, че въпросите свързани със секса са тема “табу“ сред подрастващите и родителите (фиг. 6).

Фиг. 6. Мнението на родителите относно това дали са задавани въпроси свързани със секса от страна на подрастващите

На въпроса “Смятате ли, че по въпросите свързани със сексуалното здраве има достатъчно и достъпна информация?”, най-много респондентите са отговорили, че не могат да преценят (41,80%), а всеки четвърти е дал отрицателен отговор (25,40 %). Несъмнено, родителите също осъзнават недостига на информация по отношение на сексуалното здраве и необходимостта от обучения по тези въпроси (фиг. 7).

Фиг. 7. Мнението на родителите относно достъпността на информация по въпросите свързани със сексуалното здраве

За съжаление родителите не са склонни да се включат в обучения, свързани със сексуалното здраве. Само една трета от анкетираните (32%) са отговорили утвърдително на въпроса дали биха се включили в обучения, свързани със сексуалното здраве и 9% при определени условия (Фиг. 8).

Фиг. 8. Готовността на родителите да се включат в обучения свързани със сексуалното здраве

Нежеланието от страна на родителите, да се включат в обучения свързани със сексуалното здраве е възможно да се дължи на дефицит на информация. Това е предпоставка да се мисли и реализира специална програма за обучение на родители.

На въпроса свързан с предоставянето на информация и кое е лицето, от което родителите биха искали да я получат, респондентите са посочили – личен лекар (54,90%), с близък резултат от (50,80%), родителите са посочили акушерката като специалист от който биха искали да получат информация (Фиг. 9).

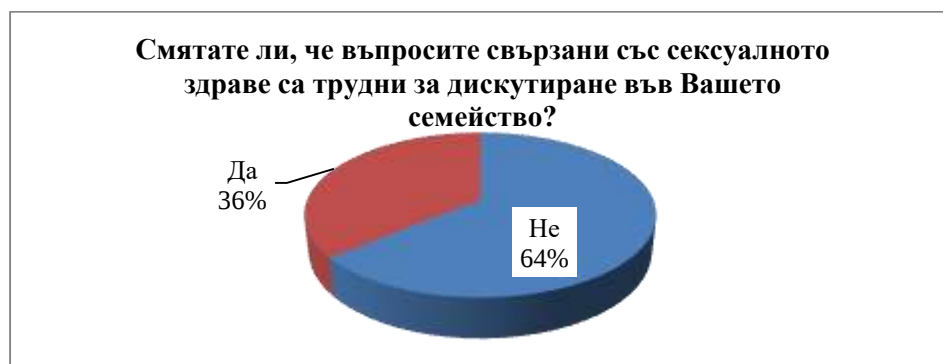
Фиг. 9. Лице от което родителите биха искали да получат информация относно сексуалното здраве

Общопрактикуващият лекар, се оказва предпочитан за лектор от родителите, тъй като е най-достъпен и най- търсен при медицински проблеми за повечето хора от населението.

Това доказва тезата на Чиликова, П., че на медицинската сестра и акушерката е отредена една второстепенна роля, по-скоро допълваща лекаря, но настъпилите динамични промени, новите законови регламенти в сестринството в последните години и внедряването на автономните сестрински функции в практиката могат да осигурят равностойно място на медицинските сестри и акушерките в медицинския екип. [5]

По данни на Института по социални дейности и практики, по-малко от половината родители разговарят с децата си за сексуалните отношения и сексуалното здраве. Нашето

изследване показва, че по-голяма част от анкетиране не намират тези разговори за трудни (64%). Възможно е този факт да се дължи на преобладаващите отговори на майките. Жените по-принцип са по-комуникативни и по-склонни да иницират разговори, отнасящи се до интимните отношения. Не е малък и делът на тези, които се затрудняват за говорят с децата си по тези теми. Всеки трети родител изпитва трудности. Това дава основание да се търсят подходи за подпомагане на тези родители. (фиг. 10).

Фиг. 10. Трудност при дискутиране на въпросите свързани със сексуалното здраве (родителите)

Не всички родители осъзнават недостига на собствените си познания относно сексуалното здраве. Доказателство за това са данните от отговорите на въпроса: „Смятате ли за необходимо въвеждане на часове по сексуално здраве в училище?“ Всеки трети респондент смята, че не е необходимо да се въвежда обучение по сексуално здраве в училище (фиг. 11).

Фиг. 11. Мнението на родителите на подрастващите относно необходимостта от въвеждане на часове по сексуално здраве в училище

По-малко от половината (45,90%) са дали отговор „да“, а всеки пети се колебае и не може да даде категоричен отговор. Това колебание в отговорите е проекция на настроенията сред българското общество, което е твърде раздвоено по въпросите на сексуалното образование в училище. В нашето проучване повече от половината анкетирани не са убедени, че училището е мястото, където децата трябва да бъдат запознавани с тези деликатни теми.

Заклучение

Много млади хора не получават никакво сексуално образование и често се установява, че родителите са незадоволителни доставчици на знания относно сексуалността за своето потомство.[1]

Откритата комуникация между родителите и техните деца, може да отложи или да забави сексуалната активност сред юношите.

Ролята на родителите е да определят и прилагат правила, както и да следят дейностите извършвани от техните деца, в и извън дома, което може да бъде защитен фактор срещу рисков сексуално поведение.

Използвана литература

1. Goldman, J. D. G. 2008. "Responding to Parental Objections to School Sexuality Education: A Selection of 12 Objections." Sex Education 8 (4): 415–438
2. Kirby D., Emerging Answers: Research Findings on Programs to Reduce Teen Pregnancy, Washington, DC: The National Campaign to Prevent Teen Pregnancy, 2001
3. Mastro, E. and Grenz Jalloh, M. "Enhancing Service through Effective School/Community Collaboration", Advocates for Youth, Washington, D.C., June 2005. Accessed on October 14, 2008
4. World Health Organization. (2002). Gender and reproductive rights, glossary, sexual health. Retrieved July 11, 2003
5. Чиликова, П., Проучване мнението на пациенти за съвременният образ и професионален имидж на медицинската сестра, Доклад, Юбилейна научна сесия – 135 години болница "Д-р Иван Селимински", стр. 25, Сливен 2014
6. https://www.who.int/reproductivehealth/topics/sexual_health/conceptual_elements/en